

зи в) тя е изневъррила на съпруга си, когото единствено обича. Това трѣбва да се докаже.

а) Въ I картина ние виждаме омразата на Бистра към единъ човѣкъ, който иска да разруши сѣмейното щастие на ония, които тя обича. Но прѣди 22 години? Витановъ не е билъ тогава за младата жена нищо друго, освѣнъ едно сръдство: той я е направилъ майка. Авторътъ, описвайки онова врѣме, не е могълъ да вложи въ душата на Бистра едно макаръ и най-слабо и врѣменно увлечение къмъ Витановъ. Защото иначе той щѣше да събори цѣлата сграда на психологическия конфликтъ, върху която е построена драмата му. Кой щѣше да повѣрва тогава въ чистотата на любовта на Бистра къмъ Поповичъ, даже и слѣдъ като тя се застрѣляше? Витановъ впрочемъ трѣбваше да има качества, които Яворовъ му е далъ: когато увѣщанията не помагатъ, той прибѣгва до сръдствата на единъ „башибозукъ“.

б) Не нѣкакво чувство къмъ Витановъ, а инстинктътъ къмъ родителство кара Бистра, която е осъдена въ своя бракъ съ Поповичъ на бездѣтство, да се отладе. „Като че моята воля никога не е служила мене, а на нѣщо скрито, по-силно отъ насъ“, изповѣдва тя прѣдъ своя мъжъ. „Понеже не извикахъ, когато оня човѣкъ бѣше толкова смѣлъ, не съмъ ли сама искала да бѣда насилена и побѣдена? Това всѣкога ми е било много тъмно, но все пакъ мисля, че е непрѣменно тъй!“ (стр. 67, 68). Тия думи сж въ духа на Вайнингеръ доказателство за оная постоянна зависимостъ у жената отъ нейния полъ, която Бистра съзнава като нѣщо неизбѣжно и непрѣодолимо. Затова нейната „свѣстъ мълчи прѣдъ Бога“, окрѣпавана отъ природата (стр. 103).

в) Бистра питае духовна любовъ къмъ Поповичъ. За да докаже това, Яворовъ слага единъ психологически мотивъ за отдаването на Бистра, който сѣкашъ се мъчи да измѣсти главната физиологическа мотивировка. Съпругата се намира подъ влиянието на мирогледа на своя мъжъ: „съпругътъ е баща и съпругата майка; инакъ нѣма съпружество“, се оправдава тя (стр. 69): „Азъ бѣхъ много изплашена: струваше ми се, че всѣки мѣсець на празна надежда те отдалечава отъ мене. Почти отчаяна вече — азъ чакахъ спасителя на нашата любовъ, — залога за нашето щастие“... Въ името на тая голѣма любовъ свѣстѣта заговаря у Бистра. Тя съзнава своя грѣхъ, тя се измѣчва цѣли 22 години въ лъжата, съ която трѣбва да живѣе при своя мъжъ. Въ името на сжщата любовъ Бистра е готова да скрие истината и сега, слѣдъ като синътъ я бѣше заварилъ въ прѣгърдкитъ на Витановъ, и тя се бѣ рѣшила въ края на I картина да напусне дома на своя съпругъ, като една дѣйствително паднала жена. Защото тя е готова да жертвува въ очитъ на мъжа си своята честъ за благо на неговото сѣмейство.

Въ центъра на Яворовата пиеса стои *майката*. Драмата е построена върху развитието на конфликта между двѣтъ сили въ нейната душа: тъмната сила на инстинкта и свѣтлата на духовната любовъ. Това схващане на женската психика лежи между онова мъжко жизнено начало, което е намѣрило изразъ въ болезненния